

Universiteit Antwerpen
| Faculteit Rechten

Antwerp Health Law and Ethics Chair (AHLEC)

De regulering van patiëntenrechten in België

Prof. dr. Kristof Van Assche

Prof. dr. Thierry Vansweevelt

In Memoriam Aart Hendriks

Belgische Wet Patiëntenrechten

- Wet van 22 augustus 2002 betreffende de rechten van de patiënt, *BS* 26 september 2002
 - rechten van patiënten in één toegankelijke wet
 - juridische hoeksteen van Belgische gezondheidszorg
 - maatschappelijke en technologische veranderingen
 - geïntegreerde zorg
 - digitalisering
 - actievere rol van patiënten, naasten en nabestaanden
- → evaluatieproces gestart in 2020

Belgische Wet Patiëntenrechten

- Wet van 6 februari 2024 tot wijziging van de wet van 22 augustus 2002 betreffende de rechten van de patiënt, *BS* 23 februari 2024
 - drie types moderniseringen
 1. versterking patiëntgerichte benadering
 2. modernisering en verduidelijking rol van vertrouwenspersoon en vertegenwoordiger + betrokkenheid van naasten van patiënt
 3. patiënt beter in staat stellen regie over zijn zorg te nemen

WGBO 1995	Wet Patiëntenrechten 2024
WGBO: opname in BW	Afzonderlijke Wet Patiëntenrechten
Contractuele rechtsverhouding (artikel 7:452 BW)	Alle mogelijke rechtsverhoudingen inzake gezondheidszorg (artikel 3 WPR) Incl. keuringssituaties (bedrijfsarts, controlearts, adviserend arts ziekenfonds, gerechtsdeskundige, raadsarts verzekeraar) = Recht op inzage/afschrift patiëntendossier

WGBO 1995

Medewerkingsplicht
(artikel 7:453 BW)

Wet Patiëntenrechten 2024

Medewerkingsplicht (artikel 4 WPR)

- “gezondheidszorgbeoefenaar en patiënt werken samen aan optimale verstrekking van gezondheidszorg voor patiënt”
- “patiënt en gezondheidszorgbeoefenaar gedragen zich respectvol tegenover elkaar”

WGBO 1995

**Recht op kwaliteitsvolle
zorgverlening (artikel 7:453 BW)**

Wet Patiëntenrechten 2024

**Recht op kwaliteitsvolle
zorgverlening (artikel 5 WPR)**

Principes en kernwaarden
patiëntenrechten

- zonder enig onderscheid op welke grond ook
- met eerbiediging van menselijke waardigheid en zelfbeschikking
- uitgaan van doelstellingen en waarden → vroegtijdige zorgplanning

WGBO 1995

Recht op keuzevrijheid in zorg
(niet uitdrukkelijk)
(wel impliciet: artikel 13 lid 1 Zvw)

twijfel of vrije artsenuze in
voldoende mate is gewaarborgd

Wet Patiëntenrechten 2024

**Recht op vrije keuze
beroepsbeoefenaar**
(artikel 6 WPR)

- Feitelijke beperkingen:
ziekenhuizen of groepspraktijken
- Wettelijke beperkingen:
dringende medische hulp,
arbeidsgeneeskunde, gedwongen
opname, medische behandeling
gedetineerden

WGBO 1995

**Recht op informatie
gezondheidstoestand**
(artikel 7:448 BW)

Modaliteiten:

- duidelijke wijze + passend bij bevattingsvermogen
- afgestemd op persoonlijke situatie/behoefte
- mondeling (of schriftelijk desgevraagd)
- patiënt uitnodigen vragen te stellen

Wet Patiëntenrechten 2024

**Recht op informatie
gezondheidstoestand**
(artikel 7 WPR)

Modaliteiten:

- op maat van patiënt
- afgestemd op persoonlijke situatie/voorkeuren
- mondeling (of schriftelijk indien relevant)
- voldoende tijd uittrekken + patiënt uitnodigen vragen te stellen

WGBO 1995

Recht op geïnformeerde toestemming

(artikels 7:448-451 BW)

- 1) doel en aard onderzoek, behandeling of verrichting
- 2) te verwachten gevolgen en risico's
- 3) andere mogelijke methoden
- 4) [...]
- 5) termijn en verwachte tijdsduur

Wet Patiëntenrechten 2024

Recht op geïnformeerde toestemming (artikel 8 WPR)

- 1) doel, aard, urgentie, duur en frequentie van tussenkomst
- 2) te verwachten ontwikkelingen en nazorg van tussenkomst
- 3) voor patiënt relevante tegenaanwijzingen, nevenwerkingen en risico's
- 4) mogelijke alternatieven
- 5) andere verduidelijkingen

WGBO 1995

Recht op geïnformeerde toestemming

(artikels 7:448-451 BW)

Te verwachten risico's

Wet Patiëntenrechten 2024

Recht op geïnformeerde toestemming

(artikel 8 WPR)

Relevante risico's:

- (1) frequente risico's,
- (2) belangrijke risico's, zelfs als deze zich zeer zelden voordoen,
- (3) risico's die relevant zijn vanwege individuele kenmerken van patiënt

WGBO 1995

**Recht op geïnformeerde
toestemming**
(artikels 7:448-451 BW)

Wet Patiëntenrechten 2024

**Recht op geïnformeerde
toestemming**
(artikel 8 WPR)

+ aanvullende aspecten

- 1) beroepsbekwaamheid en
beroepservaring met betrekking
tot voorgestelde tussenkomst
- 2) het al dan niet beschikken over
verzekeringsdekking
- 3) financiële gevolgen voorgestelde
tussenkomst

● WGBO 1995	Wet Patiëntenrechten 2024
Recht op geïnformeerde toestemming (artikels 7:448-451 BW) Toestemming: - uitdrukkelijk of stilzwijgend - geen vormvereisten, maar schriftelijk op verzoek (minstens voor verrichtingen van ingrijpende aard) Toestemming weigeren of intrekken?	Recht op geïnformeerde toestemming (artikel 8 WPR) Toestemming: - uitdrukkelijk of stilzwijgend - geen vormvereisten, maar schriftelijk op verzoek (of vereist door accreditatie-instellingen en aansprakelijkheidsverzekeraars) Behandeling weigeren of toestemming intrekken (8/1 WPR)

WGBO 1995

Recht op geïnformeerde toestemming

(artikels 7:448-451 BW)

Voorafgaande wilsverklaring

- negatieve wilsverklaring:
“hulpverlener kan hiervan afwijken indien hij daartoe gegronde redenen aanwezig acht”

Wet Patiëntenrechten 2024

Recht op geïnformeerde toestemming

(artikel 8 WPR)

Voorafgaande wilsverklaring

- negatieve wilsverklaring
“eerbiedigen”
→ geen expliciete mogelijkheid om af te wijken
[rechtsleer: bij ‘gegronde reden’ kan alsnog van bindende karakter worden afgeweken]

WGBO 1995

Rechten mbt patiëntendossier (artikel 7:454 BW)

Algemeen: aantekening van gegevens omtrent gezondheid van patiënt en uitgevoerde verrichtingen

Bewaartermijn: gedurende twintig jaar [of zoveel langer als redelijkerwijs uit de zorg van een goed hulpverlener voortvloeit]

Wet Patiëntenrechten 2024

Rechten mbt patiëntendossier (artikel 9, §1 WPR)

Inhoud wettelijk geregeld: conform artikel 33 Kwaliteitswet moeten minstens 23 categorieën gegevens worden opgenomen

Bewaartermijn: minimaal dertig jaar en maximaal vijftig jaar vanaf laatste contact met patiënt

WGBO 1995

Rechten mbt patiëntendossier
(artikel 7:454 BW)

Recht op vernietiging:
Ja, behalve indien aanmerkelijk
belang voor ander dan patiënt
(artikel 7:455 BW)

Wet Patiëntenrechten 2024

Rechten mbt patiëntendossier
(artikel 9, §1 WPR)

Recht op vernietiging?
Rechtsleer/richtlijnen: neen

WGBO 1995

Recht op inzage en afschrift
(artikel 7:456 BW)

Wet Patiëntenrechten 2024

Recht op inzage en afschrift
(artikel 9, §§2-3 WPR)

Ook recht op inzage in

“persoonlijke notities”?

→ Nationale Raad Orde der artsen

→ begrip ‘persoonlijke notities’ in
2024 uit wet geschrapt

→ inzagerecht in volledig dossier!

2024: Elektronische toegang tot
gezondheidsgegevens (artikel 9/1
WPR)

WGBO 1995

Recht op inzage en afschrift (artikel 7:458a BW)

Overleden patiënt

- nabestaanden
- anderen: als patiënt hen expliciet toestemming had gegeven of als inzage of afschrift noodzakelijk is voor behartiging van zwaarwegend belang
- rechtstreeks recht
- recht op inzage = recht op afschrift

Wet Patiëntenrechten 2024

Recht op inzage en afschrift (artikel 9, §4 en §4/1 WPR)

1. Overleden minderjarige patiënt
 - vóór 2024: niet toegelaten
 - vanaf 2024:
 - rechtstreeks recht op inzage en afschrift
 - wettelijke vertegenwoordiger
 - bloedverwant t.e.m. tweede graad, op gemotiveerd en gespecificeerd verzoek

WGBO 1995

Recht op inzage en afschrift (artikel 7:458a BW)

Overleden patiënt

- nabestaanden
- anderen: als patiënt hen expliciet toestemming had gegeven of als inzage of afschrift noodzakelijk is voor behartiging van zwaarwegend belang
- rechtstreeks recht
- recht op inzage = recht op afschrift

Wet Patiëntenrechten 2024

Recht op inzage en afschrift (artikel 9, §4 en §4/1 WPR)

2. Overleden meerderjarige patiënt

- enkel recht op inzage, niet op afschrift
- via gezondheidszorgbeoefenaar
- echtgenoot/partner en bloedverwanten tot en met tweede graad, op voldoende gemotiveerd en gespecificeerd verzoek

WGBO 1995

Vertegenwoordiging (artikels 7:447 & 7:450 BW)

1. minderjarige:

- vaste leeftijdsgrenzen
 - < 12 j
 - >12 j <16 j
 - > 16 j

Wet Patiëntenrechten 2024

Vertegenwoordiging (artikel 12 WPR)

1. minderjarige:

- a) wilsbekwaam: oefent rechten zelfstandig uit
 - geen vaste leeftijdsgrenzen
 - per geval en in concreto: leeftijd; ervaring met ziekte; aard voorgestelde ingreep; persoonlijke kenmerken
- b) wilsonbekwaam: ouders/voogd

WGBO 1995

Vertegenwoordiging (artikels 7:465 BW)

2. meerderjarige: rangregeling
 1. curator of mentor;
 2. persoon die daartoe door patiënt schriftelijk is gemachtigd;
 3. echtgenoot/partner;
 4. ouder, kind, broer, zus, grootouder, kleinkind

Wet Patiëntenrechten 2024

Vertegenwoordiging (artikel 14 WPR)

2. meerderjarige: rangregeling
 1. door patiënt aangewezen persoon;
 2. bewindvoerder over persoon;
 3. echtgenoot/partner;
 4. meerderjarig kind;
 5. ouder;
 6. meerderjarige broer of zus

Stelling

- **Laat vaste leeftijdsgrenzen bij het vaststellen van de bekwaamheid van minderjarigen los.**

Save the Date

30th World Congress
on Medical Law

World Association
for Medical Law

AUGUST
5-7
2026

Antwerp, Belgium
at the University
of Antwerp